

Наталія ГРИНЮК

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти, ресторанного
і туристичного бізнесу
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (Полтава)
nataliyahrynyuk@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У сучасному світі впровадження і розвиток технологій стає запорукою успішного функціонування суб'єктів практично у всіх сферах діяльності. Серед сукупності технологічних інновацій важливим напрямком сучасного розвитку є розвиток технологій штучного інтелекту.

Схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні затверджує важливість впровадження штучного інтелекту в освіту як стратегічного напрямку розвитку [3]. В узагальненому вигляді технологічні інновації в освіті повинні служити основній меті – наданню якісної освіти для кожного здобувача. З огляду на євроінтеграційні інтереси України, пріоритетним напрямом розвитку національної освіти стає її приведення у відповідність до потреб сучасної економіки та інтеграції в європейський економічний та освітній простір. В таких умовах не тільки зростає актуальність економічних дисциплін, а й підвищуються вимоги до їх викладання.

Використання технологій штучного інтелекту у викладанні економічних дисциплін не лише удосконалює процес навчання, але й перетворює парадигму освітнього процесу набуття знань в сфері економіки [4]. В умовах сучасного технологічного прогресу виокремлюються три основні напрямки розвитку систем штучного інтелекту в освіті: оптимізація управління освітнім процесом, індивідуалізація навчання здобувачів та підтримка викладачів [1; 2]. З урахуванням зазначеного вище, застосування технологій штучного інтелекту в процесі викладання економічних дисциплін стає джерелом численних переваг і можливостей для подальшого розвитку і вдосконалення освітнього процесу (табл. 1).

Роль штучного інтелекту у викладанні економічних дисциплін полягає в підтримці викладачів і здобувачів для підвищення доступності, результативності і ефективності навчання. Інтеграція технологій штучного інтелекту в процес викладання економічних дисциплін може стати джерелом індивідуалізованого навчання,

що адаптується до потреб і інтересів кожного здобувача. Таким чином, застосування штучного інтелекту у викладанні економічних дисциплін з одного боку, створює потужні можливості для використання технологічних інновацій та покращення освітнього процесу для здобувачів, а з іншого – підвищує роль викладача у формуванні глибоких економічних знань здобувачів.

Таблиця 1

**Застосування штучного інтелекту
у викладанні економічних дисциплін****

№ з/п	Потенціал застосування ШІ в освіті*	Загальна характеристика можливостей ШІ*	Переваги застосування ШІ у викладанні економічних дисциплін
Оптимізація управління освітнім процесом			
1.	Автоматизація і оптимізація гнучкості навчання	– формування розкладу навчального процесу; – контроль відвідуваності	– формування груп здобувачів (в т. ч. різних спеціальностей) для вивчення економічних дисциплін (в т. ч. за вибором); – відстеження відвідуваності здобувачів економічних дисциплін
2.	Підвищення ефективності навчального процесу	– аналіз поведінки на освітніх платформах; – забезпечення індивідуальної підтримки навчання	– застосування віртуальних інструментів для вивчення економічних дисциплін; – перевірка стандартизованих завдань з економіки; – відстеження успішності з економічних дисциплін
Індивідуалізація навчання здобувачів			
3.	Адаптивне навчання	– індивідуалізація процесу навчання; – відстеження прогресу навчання	– генерування завдань з економіки різного рівня складності; – індивідуалізація завдань і матеріалів для вивчення економічних дисциплін на основі аналізу досягнень здобувачів
4.	Персоналізація навчання	– створення індивідуальних навчальних програм з урахуванням особливостей здобувачів	– генерування індивідуальних завдань з економічної тематики з урахуванням потреб і інтересів здобувачів в економічних знаннях у різних галузях економіки; – генерування індивідуального плану вивчення економічних дисциплін на основі аналізу профілю здобувача

№ з/п	Потенціал застосування ІІІ в освіті*	Загальна характеристика можливостей ІІІ*	Переваги застосування ІІІ у викладанні економічних дисциплін
5.	Інтервальне навчання	– розвиток системи поетапного засвоєння матеріалу; – розвиток самонавчання	– генерування економічних завдань з поступовим поглибленням рівня складності; – підбір ресурсів, матеріалів і завдань для самостійного вивчення економічних дисциплін
6.	Розвиток критичного мислення	– формування аналітичних навичок опрацювання інформації	– використання згенерованих інформаційних баз даних для аналізу сукупності економічних процесів і явищ на макро- і макрорівнях
7.	Мотивація до навчання	– створення індивідуалізованих мотиваційних стратегій здобувачів	– генерування кейсів і ділових ігор з економічної проблематики; – проведення економічних онлайн-конкурсів з віртуальним нагородженням
8.	Миттєвий зворотній зв'язок	– автоматичне оцінювання і оперативний аналіз прогресу навчання	– генерування відповідей на типові завдання з економіки; – аналіз відповідей і рекомендація додаткових завдань з економіки
Підтримка викладачів			
9.	Розвиток методів оцінювання знань	– автоматизація процесу і підвищення об'єктивності оцінювання	– оцінювання виконаних завдань з економіки (якості, креативності); – аналіз досягнень здобувачів в процесі вивчення економічних дисциплін
10.	Удосконалення підготовки навчально-методичних матеріалів	– автоматизація рутинних завдань; – створення інтерактивних матеріалів	– перевірка стандартизованих домашніх завдань з економіки; – генерування інтерактивних навчальних матеріалів з економічних дисциплін
11.	Розвиток індивідуальних траєкторій здобувачів	– адаптація навчальних програм до індивідуальних особливостей здобувачів;	– генерування індивідуальних навчальних програм вивчення економічних дисциплін з урахуванням особливостей кожного здобувача (темпу навчання, рівня розуміння, особистих потреб);

Закінчення таблиці 1

		– підвищення ефективності засвоєння навчальних матеріалів	– забезпечення індивідуальної підтримки навчання (підбір ресурсів, додаткових завдань, термінів їх виконання)
12.	Удосконалення прогнозування успішності здобувачів	– автоматизація обробки даних навчального процесу; – розробка стратегій якості навчання	– генерування звіту якісної оцінки процесу вивчення економічних дисциплін; – генерування індивідуальної стратегії вивчення економічних дисциплін

** складено автором (* за джерелами [1; 2; 4])

Література:

1. Візнюк І., Буглай Н., Куцак Л., Поліщук А. та Киливник В., Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* [e-journal], 2021. № 59. С. 14–22. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22> (дата звернення: 05.01.2025).
2. Гачак-Величко Л. А. Виклики та потенціал застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/435/11654/243> (дата звернення: 09.01.2025).
3. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.12.2024).
4. Мельник А. В. Застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі: потенціал та виклики. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. 7 квітня 2023 р. Глухів, 2023. С. 250–253. URL: <https://cutt.ly/twDG6sN8> (дата звернення: 22.12.2024).